

ce, ker zahtevamo proč od Graeca, odobrava pa postopanje svojih pristašev na Češkem, ki delajo prav kakor mi. (Klici: nemška pravičnost!) Da se na Mariborskem učiteljsku učeni slovensčina, to imenujejo agitacija! Konzumna društva so trn v peti našim nemškim trgovcem. Prilizujejo se pa slovenskemu kmetu stem, da nam ponujajo popraviljanje rek in zgradbo železnice! (Klici: hinavci!)

Kaj pa hočemo? — Treba je, da smo edini in združeni pod geslom: „Vse za vero in domovino!“ Podpiramo društvo sv. Cirila in Metoda, ter „Sudmarki“ nasprotno „Našo stražo“, pa tudi slovenske časnike! (Klici: proč s „Štajercem“ in „Rodoljubom“!) Gospod poslanec sklene svoj govor z besedami: „Jaz pa hočem tudi za naprej delovati pod geslom: Vse za vero in domovino!“ (Gromoviti živjoklici!)

Potem so pričujoči kmeti stavili pre mnogo vprašanj na poslanca, koja je ta vse v občo zadovoljnost rešil.

Na vprašanje gospoda predsednika, ali naj se izrazi gosp. poslancu Žičkarju zaupnica, sledé gromoviti živjoklici. Pri sledečem protiglasovanju ni vzdignil nihče roke.

O stanju našega kmeta

govori kmeti sin Jože Stoklas. Z živimi barvami riše težnje kmetkega stanu in prosi navzočega poslanca, naj se poteguje za kmeta.

Naslednje resolucije so bile enoglasno sprejete:

1. Katol. pol. izobraževalno društvo za šmarski okraj zahteva, da se ustanovi za Spodnji Štajer kmetijska šola s slovenskim učnim jezikom, ter se za otroke manj premožnih starišev določijo primerne študijske za obiskovanje šole.

2. Katol. polit. izobraževalno društvo za šmarski okraj izraža nujno zahtevo, da vlada onemagajočim vinogradnikom na Spodnjem Štajerskem pride z zdatnimi podporami na pomoč, da si lahko obnovijo vinograde.

3. Katol. polit. izobraževalno društvo za šmarski okraj odločno zahteva, da se Stallnerjev predlog v dež. zboru glede spremembe volilnega reda v okr. zastope ne predloži in ne priporoča v najvišje potrjenje, ker bi se stem izročile kmetke koristi v okr. zastopih na milost in nemilost meščanom in tržanom.

4. Z ogorčenjem obsojamo bojovito nastopanje spodnještajerskih Nemcev in nemškutarjev proti Slovincem, kakor se je pokazalo na shodu nemških zapornikov v Mariboru in Račoni. Njih zahteve so naravnost naperjene na pogin Slovincem, ki so prvotno prebivalstvo na Spodnjem Štajerskem.

5. Spodnještajerski Slovenci zahtevamo, da se Mariborsko c. kr. učiteljske preobrazil v slovenski zavod!

6. Izražamo nado, da se tudi katoliško misleči kmeti združijo v posebno kmetko zvezo za Spodnji Štajer, katera bo zagovarjala v organizaciji spodnještajerskih Slovincem pred vsem koristi kmetkega stanu.

7. Katol. polit. izobraževalno društvo za šmarski okraj obsoja sklep nemške večine v deželnem zboru, vsled katerega so se zopet zvišale doklade na zemljiški davek, in zahteva od svojih deželnih in državnih poslancev, da delajo na odpravo hišnega in na znižanje zemljiškega davka.

„Tisti denar prišel v roke duhovnikove za us. novo. Toda takrat bi bil duhovnik moral nama naznaniti, da je denar prejel. Tega pa ni storil, ampak je govoril o neki ustanovi, ki naj bi jo midva morala za očeta priskrbeti. Ne, tako bo: duhovnik je porabil smrtno slabost očetovo, da bi vsoto, ki jo je oče namenil za kako dobrodelno napravo, porabil v to, da bi sebe obogatil!“

„Ali Patrik, med tem je preteklo več dni, ali se ni mogel denar kako drugače izgubiti?“

„Jaz imam ključ in sem ga vse te dni imel in ga nisem prav nič od sebe dal. Pomisli dalje, da nikdo ni nič vedel o vsoti. Vrh tega bi morala biti ključavnica strta, ako bi hotel kdo res denar ukrasti!“

„Saj res, to ni navadna ključavnica“, pripomnil je Henrik, „mislim, da se ne odpre z nobenim vitrihom. Čudno, jako čudno!“

„Da gotovo čudno“, odvrnil je Patrik, „mož si je dal opravilo pri očetu izvrstno plačati. Tistih 20.000 dolarjev že pozabimo; saj za nas so tako beračija. Vendar se mora človek jeziti, da ta človek pri takih, njegovim nazorom svetih opravilih slabost našega umirajočega očeta porabi, da bi se obogatil. Še enkrat, to je nesramno, jaz imenujem to sramotno tatvino.“

Zborovanje je končano.

Gospod predsednik se zahvali potem vsem pričujočim za ustrajnost in lep red, ki je vladal ves čas zborovanja. Vsi delujmo v smislu pravil za napredek našega društva, ki sklepa vse stanove z bratovsko ljubeznijo na korist slovenskega naroda, in ne hujska stana proti stanu, kakor delajo naši nasprotniki liberalci po receptu nemških brezvernikov.

Z burnimi živjoklici na cesarja in papeža se je zborovanje sklenilo ob 1/2 6. uri na večer.

Katoliška družba čeških kmetov na Moravskem.

Na Velehradu na grobu sv. Metoda so se zbrali 22. in 23. septembra t. l. moravski katol. kmeti v številu 17.000 — po uradnem šteti celó 22.000. Došli so iz cele Moravije, iz Šlezije in tudi iz Čehije. Krasen pogled! Bili so v raznih narodnih nošah: n. pr. Hanaki, Slovaki, Valaši, Horaci itd. Odrašena dekleta so v narodnih nošah otvorila sprevod. S tem sestankom je bilo združeno romanje na grob sv. Metoda. Pred shodom že so se razgovarjali o svojem programu. Došle so mnoge kmetke godbe. Navadni kmeti so očarali navzoče s svojimi govori in lastnimi pesmimi.

V nedeljo dne 22. septembra zvečer ob 1/2 7. uri se je pričel slavnostni sprevod. Pri sv. Cirilovi kapeli so se zbrali ter obhodili velikanski preddvor, krasno razsvitljen, kjer je prostora za 200.000 ljudi. Sprejel je sprevod prelat Karasek z mnogo duhovščino, kjer je zbrane na posebnem odru pozdravil drž. poslanec dr. Stojan ter razložil pomen in vzrok romarskega shoda. „Po navadi naših očetov smo se zbrali tukaj, da si nekotliko odpočijemo od svojega truda, se posvetujemo pri sv. slovanskih apostolih in po njih prejmemo blagoslov za svoje početje.“ Sklenile so se čestitke na sv. Očeta, cesarja in moravske škofo. Pripomni se, da so došli srčni odzdravi od vseh treh strani. Sledilo je počestčenje presv. Rešnjega Telesa v cerkvi z blagoslovom. Kmetje so se spovedovali. Sklenil se je tisti večer ob 1/2 9. uri s skupno večerno molitvijo, ki je napravila velikanski vtis.

Drugo jutro — 23. sept. — ob 4. uri slovesno zvonjenje in budnica. Romarji so se zopet zbrali v cerkvi. Nadaljevalo se je spovedovanje — ob 1/2 6. uri imel je ravnatelj velehradski, Jermitor Cibulka, slavnostni govor o zaslužljivosti dela v stanu milosti

„Patrik, nebo mi je priča, da sem nerad duhovnika pripustil“, reče Henrik, „zakaj jaz itak ne verjamem teh papinskih nauk, kateri so našega očeta še pred smrtjo tako prestrašili, vendar ne morem grozne sumnje, ki jo gojiš proti duhovniku, opravičiti, ker katoliški duhovniki so znani kot vestni in pošteni možje. Ali ni drugače mogel denar izginiti?“

„Ne Henrik“, odgovori Patrik odločno, „za me je sumnja čisto opravičena. Rad ti priznam, brati izraz tihega miru, ki se je bral na očetovem obrazu po previdenju, me je spravil k mišljenju, in mislil sem si: katoliška vera mora imeti vendar nekaj vzvišene, nekaj svetega na sebi, če njena tolažila človeka tako mirnega izročajo smrti. Bil sem celo pripravljen, to vero bližje spoznavati. Smrt našega očeta in njegove besede so me jako uresnobile, ali sedaj — nič ko hinavstvo in sleparija!“

„Patrik, če to v resnici misliš“, rekel je Henrik v odločnem glasu, „potem je res najina dolžnost, preiskati stvar do kraja, potem se mora goljufija odkriti in tat javno osramotiti.“

„Popolnoma moje mnenje, Henrik“, je Patrik pripomnil, „jaz mislim, midva poiščeva takoj duhovnika in ga na razgovor pokličeva.“

božje.“ Ob 6. uri je služil prelat Karasek pontifikalno sv. mašo s skupnim sv. obhajilom. Samo kmetje so sprejeli — okoli 3000 — z gorečimi svečami sv. obhajilo: pretresljiv pogled. Pripravljalne in zahvalne molitve, kakor molitve za odpustke so se opravile skupno. Sledila je procesija s sv. Rešnjim Telesom pod milim nebom k posebnemu, nalašč za to postavljenemu oltarju. Pri oltarju se je ponovila krstna obljuba in posvečenje k presvetemu srcu Jezusovemu. Prelivale so se solze veselja, ko je duhovnik vprašal, če hočejo navzoči živeti po veri, katero sta oznanovala sv. brata Ciril in Metod. Na to se je podelil sv. blagoslov in zajutrek.

(Dalje sledi.)

Državni zbor.

Na Dunaju, 22. oktobra.

Po štirimesečnem prestanku se je 17. oktobra zopet zbral državni zbor. Popraševalo se je, boše li zborovanje mirno? Proti vsem pričakovanju so bile prve seje v četrtak, petek in v torek mirne. Tega niti ministerski predsednik dr. Körber sam ni pričakoval.

Državni proračun za l. 1902.

Precej v prvi seji je predložil finančni minister državni proračun za leto 1902. — Stroški so proračunjeni na 1.685.317.944 K (toraj skoraj 1.700 milijonov kron); dohodkov na 1.685.966.357 K. Bi toraj še preostalo 848.413 K. Navadno pa pokažejo letni sklepni računi drugačen končni vspeh, kakoršen se je predložil zbornici. Stroškov in dohodkov je za prihodnje leto naračunal finančni minister za blizu 44 milijonov več, kakor so znašali za l. 1901. Nova državna žganjarina znaša 19.200.000 kron več kakor prejšnje leto; blizu 9 milijonov znašajo obresti od posojila za nove železnice, bramborsko ministerstvo zahteva poldrug milijon več, finančno 5 milijonov več, pravosodno blizu poldrug milijon več, za meljoracijski zaklad, ki je dobival do zdaj 2 in pol milijona, zahteva poljedelsko ministerstvo 4 milijona kron.

Čehi so po dr. Fortu zahtevali, naj vlada objavi svoje carinske tarife, kakor je to storila že Nemčija.

Vložilo se je več nujnih predlogov: n. pr. dr. Šušteršič za podporo pogorelcem v Gorenji vesi, kjer je zgorelo 5. oktobra 69 poslopij.

Poslanci dr. Ploj, Robič, Žičkar in baron Morzey zahtevajo odpust davkov

Če nama ne bo povedal nič gotovega o porabi denarja, potem izročiva stvar sodnji. Tamkaj naj se potem opravičuje.“ Tako sta dva kratkovidna človeka, ki sta v verski malomarnosti vzrastla, stvar, ki se jima je le dozdevala, sprejela za gotovo dognano resnico, izrekla takoj sodbo čez duhovnika, ki je bil pripravljen za svoj zvišeni poklic dati življenje, akoravno je bila čast in veljava katoliškega duhovenstva v nevarnosti.

Ta duhovnik imenoval se je Pavel Karnik, je bil dušni pastir v katoliški bolnišnici in v tej lastnosti znan doktorju Vorldu, ki ga je privedel k bolnemu bankirju. Od zdravnikarja sta brata torej zvedela njegovo ime in, da je v bolnici blizu katedrale sv. Petra stanoval.

Tjakaj gresta brata na večer po pokopu očetovem. Ko vprašata pri vratih po Pavlu Karniku, dobita v odgovor naznanilo, da je Karnik pred dvema dnevoma iz Baltimora odpotoval. Pri odhodu ni mogel natančno določenega dneva vrnitve obljubiti. Henrik in Patrik se pri tem poročilu pomenljivo pogledata, in njuno sumničenje se je bilo bolj podprto.

(Dalje prihodnjik.)

in podporo za preplavljenca po pesniški dolini.

2. seja. Volitev zborničnega podpredsednika.

Dozdajšnji prvi podpredsednik Prade se je odpovedal tej svoji častni službi, ker so ga vsenemški prusaki hudo napadali. Na njegovo mesto je bil v drugi seji zbornice 18. oktobra izvoljen pristav iste stranke, kateri je pripadal Prade: profesor Kaiser. A mož ne more biti ponosen na svojo izvolitev. Glasovalo je izmed 425 poslancev le 276. Izmed teh 276 oddanih glasov je dobil le 120 glasov Kaiser; 125 glasovnic je bilo praznih ali so se glasile na druga imena.

Zidanje železnice preko Kranjskega v Trst.

Ko se je v pretečenem zasedanju razpravljalo o stavbi nove železnične zveze s Trstom, je zbornica soglasno zahtevala in je to železnični minister tudi obljubil, da bojo pri gradnji dobili zaslužek domači delavci. Godi se pa ravno nasprotno. Domačini se odriavajo, delo se je zročilo ptujcem, večnoma židovskim podjetnikom v škodo domačemu prebivalstvu. Poslanec Pogačnik je radi tega vložil interpelacijo do železničnega ministra ter zahteval nujne pomoči.

Slovanski centum.

Med jugoslovanskimi poslanci vlada občna želja, da se združita slovanski centum in jugoslovanski klub. Kakor hitro odgovori jugoslovanski klub na dotični predlog slovanskega središča, pride ta velevažna zadeva v razpravo. Do tistih mal sta sicer obadva kluba po obliki še sicer razločena, vendar je občevanje med članovi obeh klubov najprijaznejše. Predloge enega kluba podpirajo tudi člani drugega. — Po svojih pravilih si mora začetkom zasedanja slovanski centum zopet izvoliti svoje predsedstvo. V načelnika je bil izvoljen dr. Šušteršič, v I. podpredsednika Barwinski, v II. dr. Gregorčič. V parlamentarno komisijo so pa izvoljeni dr. Hruban, Pihuljak in Žičkar. — Slovanski centum je sklenil, da bo vsako predlogo, naj že prihaja od vlade ali izmed poslancev, presojal edino-le s stališča ljudske koristi. Če je predlog našemu ljudstvu koristen, bojo člani tega kluba glasovali za nj; v nasprotnem slučaju proti predlogu. Ta klub bo postopal popolnoma neodvisno.

Govor ministerskega predsednika dr. Körberja.

Precej v prvi seji se je oglašil k besedi ministerski predsednik dr. Körber. V obče je napravil njegov govor na poslance dober vtis.

Omenjal je začetkoma, da avstrijska vlada se ne sme naslanjati na katero posamezno narodnost, da se ne more vezati z nobeno stranko, mora biti nad strankami. Zeli pa, naj neha domači narodnostni prepir, dokler niso rešene razmere z Ogrsko in trgovinske pogodbe z zunanjimi državami. Resko se je izrazil proti ogrski državni polovici, ki zahteva od Avstrije le same koristi. Radi teh besedij je nastal po ogrskih časnikih velik krik proti Körberju. Zahtevajo, da se mora odstraniti ta mož, da bo zopet mir. Ta je pa lepa! Ogrska predrznost je že res kolosalna. Ogrji nam hočejo nastavljeni in odstavljati naše ministre! Kako se napenjajo te žabe!

Nove postav.

Vlada zahteva tri milijone kron za podporo vsled uim. Potrebna je preosnova tiskovnega zakona (proč s porotniki v zadevi časnikov!). Vpeljala se bo postava proti pijančevanju (gostilničar, ki bo dal piti pijancu, zgubi pravico, zahtevati plačilo). Razpravljalo se bo o zavarovanju delavcev za starost in onemoglost, predložil se bo načrt postave gospodarske zadrage in v prospeh domače industrije. Dr. Körber želi slednjič, naj se razprava o državnem proračunu za leto 1902

dokonča pred novim letom. Po novem letu imajo zborovati deželni zbori, na spomlad se snide zopet državni zbor. — Dr. Körber je bil precej srečen s svojim govorom.

Razni nujni predlogi.

V prvih treh sejah se pa še ni začela obravnava o državnem proračunu za l. 1902, temveč se je razpravljalo o raznih nujnih predlogih, in sicer o Fortovem, že poprej omenjenem predlogu glede trgovinske in carinske zveze z Ogrsko in drugimi državami; o predlogu Kaftana v prospeh železne in mašinske industrije, o Vychodilovem zastran odprave državnih mitnic. K tej točki je povzel besedo finančni minister, ki se trdovratno brani, predložiti to zahtevo v potrjenje presvitl. cesarju, dokler mu državni zbor ne dovoli novih dohodkov. Znano je bralcem »Slov. Gosp.«, da je vlada predložila postavo o zvišanju davka na železnične vožne liste, da pokrije primanjklje, ki nastane vsled odprave državnih mitnic. Državne mitnice nesejo na leto 6 milijonov kron. Država pa dobi le samo 2 milijona; ostale 4 milijone pospravijo najemniki državnih mitnic. Kaftan je vložil še drugi nujni predlog, naj se poddržavijo nekatere železnice. Nemški narodnjaki so po Kaiserju zahtevali, naj vlada prepove redovnikom, izgnanim iz Francoskega, da bi se naseljevali na avstrijskih tleh.

Skupna zveza vseh slovanskih državnih poslancev.

Ker Nemci vedno bolj nestrpni prihajajo v svojih zahtevah proti Slovanom, se je sprožila misel, da bi bilo treba najtesnejše zveze slovanskih državnih poslancev. A ker se taki zvezi ne bi hoteli pridružiti Poljaki, se od mladočeške strani odsvetuje nameravana zveza.

Politični ogled.

Krščanske ljudske stranke. Občinski volitev v Gradcu se bo letos udeležila tudi nemška krščanska ljudska stranka. Krščanske ljudske stranke napredujejo, liberalne propadajo.

Krščanska organizacija učiteljstva je tako naravna in se tako lepo strinja z vzgojnim poklicem, da je po vseh katoliških deželah že dosegla velike vspehe. V zglede so nam lahko katoliška učiteljska društva na Tirolskem, Predarlskem, v Zgornji in Spodnji Avstriji, ki so zbrala okoli sebe večino učiteljstva. Celu na severnem Češkem, kjer deželni zbor in odbor ni »klerikalen«, kjer katoliški učitelji nimajo pričakovati gmotnega dobička, pač pa preganjanje, celo tam se krščanska organizacija med nemškimi učitelji lepo razvija. Kako daleč pa smo v tem pogledu zaostali na Slovenskem, v deželah z globoko-vernim, katoliškim, zavednim ljudstvom! Skrajni čas je že, da se učiteljstvo tudi pri nas začne zavedati krščanskih načel in jih v javnost kazati. Krščanstvo, demokratstvo in stanovska zavest, te tri ideje morajo voditi učiteljstvo v javnem delovanju in tudi vsako njegovo organizacijo. Te tri ideje se strinjajo z njegovim poklicem, s socialnim stališčem in stanovskimi težnjami, in le te tri ideje mu bodo zagotovile zmago.

Srbski kralj je s posebnim prestolnim govorom otvoril državni zbor, ki je izvoljen na podlagi nove ustave. Kralj je omenjal, da Srbija živi z vsemi državami v dobrem razmerju, posebno pa je naglašal prijateljsko razmerje do ruske, turške in črnogorske države. Avstrije imenoma ni navedel, kar je jasen dokaz, da se Srbom ne zdi več vredno klanjati se pred našo državo. Take nasledke ima Slovanom sovražna politika našega ministra zunanjih zadev, grofa Goluchovskega.

Vojska v Južni Afriki. Zakaj vendar Angleži nočejo nič slišati, da bi se sklenil z Buri mir, kajti Buri so voljni mnogokaj žrtvovati z ozirom na splošni blagor? Glavno

besedo glede južnoafriške vojske ima v zboru ministrov samoumevno vojni minister Chamberlain. Chamberlain pa noče miru, ampak vojsko, ker njemu vojska več nese. Kako to? Na to vprašanje odgovarja najbolje občni zbor »združenih tovarn za izdelovanje orožja«, ki so po celem svetu znane pod imenom Chamberlain, kajti Chamberlain ima v teh tovarnah največ denarja. In na tem občnem zboru je govoril Chamberlain tudi te le besede: »Od ustanovitve teh tovarn se nismo imeli toliko posla in toliko čistega dobička, nego v tem letu. Naročila na orožje so se od meseca julija sem podvojila in se še vedno množe. Upravni svet je torej sklenil, da se izplača letos vsakemu delničarju po 20% čistega dobička.« Zdaj lahko razumemo, zakaj Chamberlain nič ni navdušen, da se sklene kmalu mir. Taki podli nagibi so torej krivi, da se vojskujeja dva naroda ter se morita; vse zaradi tega, da more par kapitalistov prodati več orožja in s tem mnogo dobička vtakniti v žepo. Omikane evropske države pa to mirno gledajo!

Dopisi.

Iz Remšnika. (Umrta Liza Holcman in Jože Krelj.) Letos nam je nemila smrt vzela dve osebi, priljubljeni in pošteni, kojima bi še privoščili vsi mnogo let. Prva bila je Liza Holcman p. d. Poglonova žena. Bila je izborna pridna od svoje mladosti do zakonskega stanu in tudi v istem, komaj 15 let je bila v zakonu. Ni človeka, kateri bi o njej kaj žalega vedel povedati. Zapustila je moža in dve nedoletni hčerki, na katerih se vidi, kaj premore previdna in pobožna mati. Kar je želela, to je dosegla, da ima pridne otroke. Mučna bolezen, ki jo je vsako leto napadala, je komaj 50 let stari konec napravila. Zalujoči mož in dve hčerki ji želijo večni mir in pokoj. To se je zgodilo 6. septembra, a zdaj 15. oktobra se zopet zvonovi nemilo glasijo in svetu oznanjajo, da je oča Kolarič, Jože Krelj, sedaj Valenti trudapolno romarsko palico odložil in šel počivati. Zapustil je ženo in štiri hčerke, ki so vse dobro oskrbljene in na lepih posestvih; to je Štokheler v Marenbergu, Brunčko pri Sv. Antonu, gostilničar na Remšniku in Kolarič na starem domu. Vsem je dal nenavadno lepo svoto, tako, da lahko očeta hvalijo in molijo za njegovo dušo. Skrben, štedljiv, pameten in bogaboječ je bil od mladih let in Bog mu je trud in delo blagoslovil. Njegovo geslo je bilo, ker se je rad v nemškem jeziku izrazil: »Auf Gott vertraut, ist fest gebaut.« — »Na Boga zaupati je močno zidano.« In to zaupanje je resnično bilo od Boga uslišano. Sploh bil je mož, ki ga Remšnik ne bo lahko zopet imel. Njegova beseda bila je vselaj merodajna, kajti vsako stvar, bodisi pri občini ali cerkvi, je pametno uravnal. Večkrat previden s sv. zakramenti za umirajoče, se je pripravljaj na odhod iz sveta v večnost. Nekaj dni pred smrtjo je svojim otrokom in zetom dajal pomenljive nauke za časno in večno življenje in potem vse blagoslovil, kakor so očaki storili; ta trenutek ihtenja in žalosti se ne da popisati. Naročil je tudi, nesite me od župnijske ravne ali travnika na pokopališče, saj sem tamkaj vedno hodil k službi božji in si na istem odpočil, zato pa ako hočete po moji volji ravnati, želim, da slednjikrat od istega prostora pridem k cerkvi. Pogreb je bil veličasten s primernim nagovorom in popotno pesmijo. Štiri krasne vence so mu njegove hčerke položile na rakev.

Kakih 16 let bil je cerkveni ključar pri sv. Pongracu, ki se na novo zida. Imel je veliko skrbi za priprave, se veliko trudil, je tudi slednje dni pred smrtjo večkrat opomnil, glejte! glejte! da bo cerkev sv. Pongraca lepo dozidana, jaz ne bom več skrbel. — Bog mu bodi milostljiv in usmiljen! — Naj počiva v miru!